

Opažaji – opažanje

Uvod

Opažanje ili percepcija je psihički proces upoznavanja relevantnih svojstava pojava i predmeta oko nas. Opažanje je jedan od osnovnih psihičkih procesa, nije pasivno odražavanje stvarnosti, već uključuje povezivanje čulnih podataka sa ranijim saznanjem, njihovo kategorisanje i pridavanje značenja.

Da bi se proces opažanja u potpunosti razumeo, potrebno je razjasniti neke terminološke nedoumice i objasniti značenje nekih srodnih pojmova, kao što su draž, receptor, oset, opažaj.

Draž (stimulus) je svaka fizička ili hemijska promena u energiji koja deluje na naša čula. Čula su tokom evolucije postala specijalizovana za određene vrste draži koje nazivamo adekvatnim dražima. Tako su npr. za čulo vida adekvatne draži svetlosni snopovi različitih talasnih dužina. Zahvaljujući tim dražima, mi vidimo svet oko nas.

Pored toga i neadekvatne draži mogu izazvati oset. Npr. draženje električnom strujom izaziva neke neodređene i bolne senzacije na koži, izaziva svetlosne bljeskove u području organa čula vida, itd.

Receptori (čulni prijemnici) su deo čulnog organa koji prima određene vrste draži i pretvara ih u nervne impulse. Tako su receptori kod organa čula vida, tj. oka smešteni u delu mrežnjače, nazivaju se čepićima i štapićima i te dve vrste receptora su zadužene za pretvaranje svetlosnih podataka koji dopiru u oko u nervne impulse koji će se kretati do mozga i tako preneti informaciju o onome što je viđeno.

Oset je osnovni, jednostavni čulni utisak, element, izolovano svojstvo složenog opažaja (na primer oset crvene boje je deo celovitog opažaja jabuke). To je čulni doživljaj samo jednog svojstva predmeta (boje, tvrdoće, mirisa, oblika itd.) bez osmišljavanja na osnovu prethodnog iskustva.

Opažaj je krajnji rezultat procesa opažanja. Opažaj je više od skupa oseta jer predstavlja organizovanu celinu. To je složen i celovit subjektivni doživljaj izvesnog složaja draži koje deluju na čulne organe.

Ovde ćemo ukratko prikazati neke osnovne zakonitosti koje determinišu proces opažanja kod ljudi.

Činioci opažanja

Na opažanje utiču brojni činioci. Oni se mogu podeliti na spoljašnje i unutrašnje. Spoljašnji su dobili taj naziv po tome što se odnose na neke objektivne karakteristike draži. Unutrašnji činioci opažanja se tako nazivaju, jer opažanje tu biva determinisano zahvaljujući nekim uslovima koji ne potiču od karakteristika draži, nego zavise od onoga ko opaža.

I Spoljašnji činioci opažanja

I 1) Karakteristike draži

Da bi proces opažanja bio adekvatan i verodostojan, potrebno je da budu ispunjeni određeni uslovi koji se odnose na karakteristike draži koje deluju na čulne organe. Tako je neophodno da draž ima određeni intenzitet, tj. jačinu da bi bila opažena. U psihofiziološkim laboratorijama vršena su ispitivanja i određivan je donji prag draži, tj. minimalni intenzitet draženja koji je potreban da bi se formirao oset. Donji prag draži je različit kod različitih ljudi, što opet zavisi od brojnih individualnih karakteristika i podražljivosti čulnih organa. Svi intenziteti draži koji su ispod ovog donjeg praga ne mogu se osetiti. Psihofizičari su takođe eksperimentisali i sa gornjim pragom draži i otkrili da postoji maksimalni prag, nakon koga dalja stimulacija ne dovodi do razlikovanja različitih intenziteta draži – jednom rečju, sa daljim povećanjem intenziteta sraži senzacija se ne menja.

Takođe, potrebno je da draž ima i određeno trajanje da bi se registrovala od strane čulnih organa. Draž koja traje dovoljno dugo da pređe prag subliminalne percepcije (tj. da dosegne donju granicu) može se osetiti.

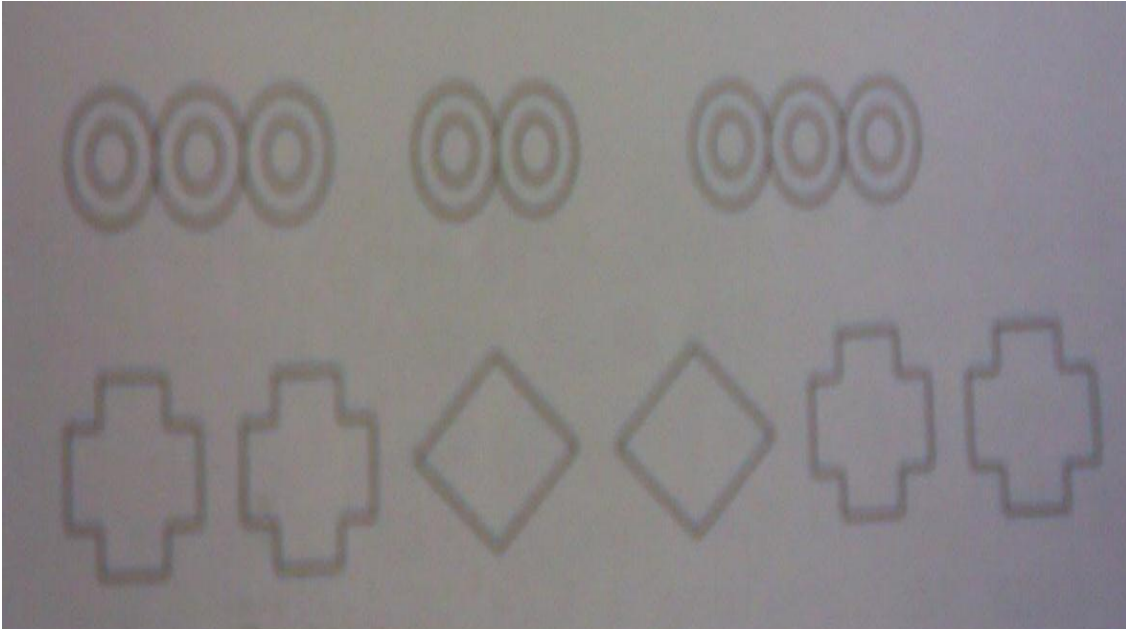
I 2) Zakoni grupisanja draži

Nemački psiholog Maks Verthajmer je tragao za nekim opštim zakonitostima koje utiču na našu celovitost doživljaja. Izveo je seriju eksperimenata sa jednostavnim stimulacijama (tačkice, crtice, prosta geometrijska tela) tragajući za poreklom celine (nem. *gestalt*). Tako je došao do zaključka da opažaj celine nije determinisan unutrašnjim događajima, već konstelacijom, rasporedom stimulusa u svetu izvan nas.

Formulisao je čuvene zakone konstelacije draži, koji utiču na naše organizovanje percepcije.

a) Zakon blizine – elementi koji su prostorno grupisani, tj. koji su bliži jedan drugom, imaju veću šansu da se dožive kao celina.

b) Zakon sličnosti – elementi koji su slični imaju tendenciju da se opažaju kao celina.

Slika 1: Zakon blizine i sličnosti elemenata.

c) Zakon zajedničke sudbine – elementi koji se prostiru u istom pravcu i vremenu imaju tendenciju da se opažaju zajedno.

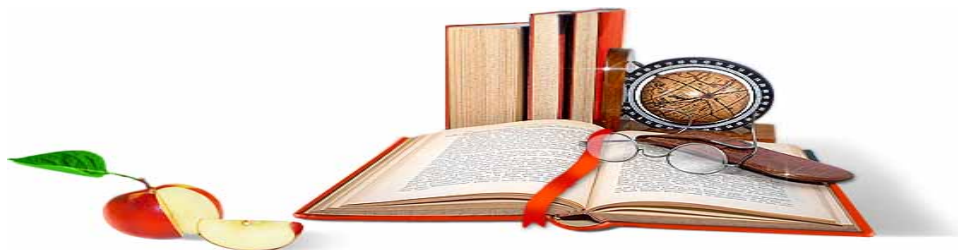

Slika 2: Zakon zajedničke sudbine.

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **SEMINARSKI**, **DIPLOMSKI** ILI **MATURSKI** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **BAZI** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **IZRADA RADOVA**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **FORUMU** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com